

بخش اول: منابع و مصارف

همراهی با سیاست های کلی نظام در خصوص رونق تولید و آسیب دیدگان ناشی از حوادث قهری از جمله سیل اخیر و حمایت از برنامه های اقتصادی دولت با اتکا بر منابع داخلی، جزء مهمترین اهداف بانک در سال ۱۳۹۸ است که با سازماندهی در مدیریت کارآمد بر منابع و مصارف، افزایش منابع و پیگیری وصول مطالبات انجام می شود.

۱- بانک های ادغام شونده تابع سیاست ها و ضوابط اعتباری بانک متبوع می باشند که متعاقب ادغام نهایی ملزم به رعایت مفاد سیاست های اعتباری بانک خواهند شد و در صورت نیاز به اصلاحات مراتب طی بخشنامه اطلاع رسانی خواهد شد.

۲- منابع بانک عبارت است از مانده سپرده های ریالی شامل سپرده قرض الحسنه (پس انداز و جاری غیردولتی)، سپرده سرمایه گذاری مدت دار و سایر سپرده ها.

۳- مصارف بانک عبارت است از خالص تسهیلات ریالی پرداختی در قالب عقود اسلامی از جمله فروش اقساطی، مشارکت مدنی (پس از کسر حساب مشترک مشارکت مدنی)، مضاربه (پس از کسر وجوه دریافتی)، قرض الحسنه، جعاله، سلف، خرید دین، اجاره به شرط تملیک، مرابحه، استصناع و نیز مانده بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه های ریالی پرداخت شده، مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول.

تبصره- تسهیلات پرداختی از محل منابع صندوق توسعه ملی جزء مصارف مدیریت شعب منطقه/شعبه ممتاز مستقل محسوب می شود. هم چنین با توجه به استمرار همکاری و تعدد قراردادهای بین بانک با صندوق توسعه ملی و شرکت مادر تخصصی حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، ثبت دقیق اطلاعات قراردادهای تسهیلات پرداختی از محل منابع صندوق مذکور در سیستم اعتبارات شعب و اطمینان از عدم وجود مغایرت در اطلاعات قراردادهای ثبت شده قبلی مورد تاکید است.

۴- شاخص مصارف به منابع معمولاً برای کنترل و پوشش ریسک نقدینگی در بانک استفاده می شود و برای کنترل ریسک مزبور و استفاده کارآمد از منابع، توجه به شاخص مذکور از اهمیت زیادی برخوردار است و به شرح زیر محاسبه می شود.

$$\text{شاخص مصارف به منابع} = \frac{\text{مصرف ریالی}}{\text{منابع ریالی}} * 100$$

۵- شاخص فراتر از حد متعارف و استاندارد بیانگر این است که در اعطای تسهیلات از منابع سایر واحدها استفاده شده است. این امر موجب محدودیت عملکرد سایر واحدها یا اضافه برداشت از حساب بانک مرکزی ج.ا.ا. و در نهایت کاهش سودآوری و محدودیت گسترش خدمات در آتیه می شود. از این رو مدیریت و رعایت سیاست گذاری شاخص مصارف به منابع از الزامات اساسی است و مدیریت شعب منطقه/شعبه ممتاز مستقل بایستی اعطای تسهیلات را فقط از محل منابع داخلی خود انجام دهند.

۶- روش محاسبه حد مجاز اعطای تسهیلات (تسهیلات براساس خط مشی) و انحراف از خط مشی:

گام اول: محاسبه حد مجاز اعطای تسهیلات

الف) محاسبه میزان افزایش در منابع ریالی: حاصل تفریق میانگین روزانه کل سپرده های ریالی در ماه مورد نظر از مانده کل سپرده های ریالی در اسفند ماه سال ۹۷.

ب) در نظر گرفتن درصد استفاده از افزایش منابع براساس شاخص مصارف به منابع

ج) محاسبه میزان قابل استفاده از افزایش در منابع (منابع جدید): در قسمت (الف) میزان منابع جدید یا افزایش در منابع محاسبه شد. بنابراین حاصل ضرب قسمت (الف) و درصد استفاده از افزایش در منابع (ب) نشانگر میزان تسهیلات قابل اعطای جدید است.

د) تسهیلات براساس خط مشی: با توجه به بخش (ج) که بیانگر میزان اعطای تسهیلات جدید از محل منابع جدید است، حد مجاز اعطای تسهیلات مشخص می شود، به عبارت حاصل جمع مانده تسهیلات ریالی پایان سال قبل به علاوه مانده تسهیلات ریالی قابل پرداخت جدید (محاسبه بند ج) میزان تسهیلاتی است که براساس خط مشی باید پرداخت شود. شایان ذکر است اگر رشد منابع مدیریت شعب منطقه / شعبه ممتاز مستقل در یک مقطع منفی باشد حداکثر مانده تسهیلات ریالی آن منطقه نباید از آخرین ماه بدون انحراف بیشتر باشد.

گام دوم: محاسبه انحراف از خط مشی

پس از محاسبه کلیه مراحل در گام اول و مشخص شدن رقم مانده تسهیلات ریالی که باید طبق خط مشی پرداخت شود، عدد به دست آمده از میزان مانده تسهیلات ریالی در ماه مورد نظر کسر می شود و میزان انحراف حاصل می شود. اگر حاصل منفی باشد = مانده تسهیلات ریالی در پایان ماه جاری (آنچه که هست) - مانده تسهیلات ریالی در پایان ماه جاری (آنچه که باید باشد)

چنانچه منطقه بیش از حد مجاز، تسهیلات پرداخت کرده باشد، در اعطای تسهیلات دچار انحراف شده است.

۷- به منظور افزایش تعداد مشتریان اعتباری و کاهش ریسک تمرکز اعتباری، مدیریت شعب مناطق / شعب ممتاز مستقل می بایست ترکیب افزایش تسهیلات پرداختی خود را به نحوی مدیریت کنند که نسبت های مندرج در جدول شماره ۱ به طور دقیق رعایت شود:

جدول شماره (۱): ترکیب افزایش در مانده تسهیلات

نوع تسهیلات	سهم درصد
خرد *	حداکثر ۲۰ (۵+۱۵) درصد
متوسط **	حداقل ۴۰ درصد
کلان ***	حداکثر ۴۰ درصد
جمع	۱۰۰ درصد

* تسهیلات خرد شامل: تسهیلات خرد اعطایی (تعمیر مسکن، خرید لوازم خانگی و خودرو)

نکته ۱: در راستای حمایت از تولید و خرید کالای ایرانی علاوه بر ۱۵ درصد سهم تسهیلات خرد، ۵ درصد فقط برای حمایت از خرید کالای ایرانی و تقویت تقاضا در این بخش در چارچوب بخشنامه های مربوطه قابل تخصیص می باشد.
نکته ۲: استفاده از تسهیلات موضوع این بند منوط به رعایت بخشنامه شماره ۲/۹۷/۱۹۶۵ تاریخ ۹۷/۲/۱۳ در قالب طرح های باران، قلب سفید، سرفرازان و بهین کارت سپه خواهد بود.

** تسهیلات متوسط شامل: کلیه تسهیلاتی که در حدود اختیارات شعب می باشد (به استثنای تسهیلات خرد)

*** تسهیلات کلان شامل: کلیه تسهیلاتی که بیش از حدود اختیارات شعب بوده و براساس مصوبات صادره توسط ارکان اعتباری مدیریت شعب منطقه / شعبه ممتاز مستقل، کمیسیون عالی اعتبارات و هیات محترم مدیره پرداخت می شود.
روش محاسبه افزایش در مانده تسهیلات (خرد، متوسط و کلان):

الف- پس از محاسبه میزان افزایش در منابع ریالی (حاصل تفریق میانگین روزانه کل سپرده های ریالی در ماه مورد نظر از مانده کل سپرده های ریالی در اسفند ماه سال ۹۷) می بایست با در نظر گرفتن ضرایب مندرج در جدول شماره (۱) نسبت به محاسبه میزان سهم تخصیصی از افزایش در منابع ریالی، برای هر یک از تسهیلات خرد، متوسط و کلان اقدام شود.

ب- پس از محاسبه میزان سهم تخصیصی از افزایش در منابع ریالی در قالب ترکیب تسهیلات فوق، می بایست نسبت به محاسبه میزان انحراف موجود به شرح فرمول زیر اقدام شود:

(مانده تسهیلات ریالی پایان سال قبل + سهم تخصیصی از افزایش در منابع) - مانده تسهیلات ریالی در ماه مورد نظر = میزان انحراف

۸- کلیه ارکان اعتباری موظف به نظارت بر شاخص مصارف به منابع هستند و اداره کل تسهیلات گزارش ماهانه از وضعیت مناطق به کمیسیون عالی اعتبارات ارائه خواهد کرد. همچنین مدیریت شعب مناطق / شعب ممتاز مستقل موظفند دلایل مکتوب خود را در پایان هر ماه (حداکثر هفتمین روز ماه بعد) بابت انحراف منفی از شاخص، به اداره کل یاد شده برای گزارش به هیات محترم مدیره ارائه کنند.

بخش دوم: تخصیص منابع

۹- استراتژی بانک در تخصیص منابع عبارت است از اولویت در اعطای تسهیلات در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی (رونق تولید، تثبیت اشتغال و حمایت از کالای ایرانی)، تامین سرمایه در گردش مورد نیاز واحدهای تولیدی (بخش کشاورزی و صنعت و معدن) و بنگاه‌های کوچک و متوسط^۱، تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام (کارآفرینی، دانش بنیان، صادرات و سرمایه گذاری در نوآوری‌ها) با پیشرفت فیزیکی بیش از ۶۰ درصد، توسعه واحدهای موجود، احداث واحدهای جدید و با عنایت به ادغام بانک‌های نیروهای مسلح در بانک متبوع، اعطای تسهیلات به مجموعه خانواده بزرگ نیروهای مسلح. تبصره ۱- حمایت کلیه ارکان بانک (ادارات مرکزی / مدیریت شعب مناطق) از طرح رونق تولید و واحدهای کوچک و متوسط مورد تاکید است.

تبصره ۲- تامین مالی واحدها (به ویژه بنگاه‌های تولیدی) که به طور نسبی از درصد اشتغال و سهم آورده متقاضی بیشتری برخوردار باشد (مشروط به تمرکز مراداد متقاضی در بانک)، در چارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های ابلاغی دولت محترم با در نظر گرفتن وضعیت منابع موجود و توان پرداخت تسهیلات بانک از محل وصولی‌ها و یا جذب منابع جدید در شرایط یکسان دارای اولویت می‌باشد.

تبصره ۳- به منظور مساعدت با تسهیلات گیرندگان و در خصوص برخی از معدود بنگاه‌های کوچک و متوسط که دوره بازگشت سرمایه در گردش آنها بیش از یک سال می‌باشد، چنانچه در پایان سال اول بنگاه اقتصادی قادر به بازپرداخت تسهیلات خود نباشد، تسهیلات با حفظ منافع بانک و با تصویب رکن اعتباری مدیریت شعب منطقه / شعبه ممتاز مستقل وفق گزارش کارشناسی حداکثر تا یک سال دیگر قابل تمدید خواهد بود.

تبصره ۴- تکالیف ابلاغی از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا (قرض الحسنه ازدواج، بهسازی و نوسازی مسکن روستایی، حوادث قهری از جمله سیل و زلزله، اقشار خاص و ...) در اولویت سیاست‌های اعتباری می‌باشد.

۱۰- با توجه به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، سهم بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی از افزایش در مانده تسهیلات سال ۹۸ حداقل ۱۱/۶ درصد تعیین می‌شود.

۱۱- نظر به اهمیت صادرات غیرنفتی در حصول اهداف برنامه‌های توسعه اقتصادی و در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی کشور و نقش منحصر به فرد آن در افزایش درآمدهای ارزی و افزایش اشتغال، اعطای تسهیلات در بخش صادرات وفق ضوابط و مقررات جاری در جهت حمایت از صادرکنندگان و تقویت بخش صادرات کالاهای غیرنفتی مورد تاکید است.

۱۲- با توجه به محدودیت منابع و قیمت تمام شده آن، اعطای تسهیلات به مشتریانی که دارای مراداد مطلوب با بانک بوده و علاوه بر تسهیلات از خدمات تعهدی و سایر محصولات و خدمات بانک استفاده می‌کنند، در اولویت هستند، از این رو مشتریان قدیمی تا ده برابر میانگین شش ماهه حساب قرض الحسنه جاری و مشتریان جدید تا هفت برابر میانگین مزبور

^۱ بنگاه کوچک: بنگاه اقتصادی دارای تعداد کارکنان کمتر از ۵۰ نفر و بنگاه متوسط: بنگاه اقتصادی دارای تعداد کارکنان بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر است.

می‌توانند از تسهیلات ریالی در قالب عقود اسلامی بهره‌مند شوند و تمدید تسهیلات آنها منوط به حفظ میانگین حساب‌های ارزان قیمت خواهد بود. چنانچه مشتریان دارای سپرده کوتاه‌مدت با نرخ سود حداکثر ۱۰ درصد نزد بانک باشند، با ضریب ۵۰ درصد نسبت به قرض‌الحسنه جاری می‌توانند از تسهیلات ریالی استفاده کنند.

*مشتریان قدیمی مشتریانی هستند که دارای بیش از دو سال سابقه مراوده اعتباری بوده و فاقد سابقه بد حسابی (به استثنای حساب ذخیره ارزی) می‌باشند.

تبصره- به منظور کاهش ریسک اعتباری برای مشتریانی که دارای میانگین حساب به شرح فوق نمی‌باشند، بایستی اخذ وثیقه نقدی در ترکیب وثایق مدنظر قرار گیرد.

۱۳- با توجه به اجرایی شدن عقد سلف، رعایت مفاد بخشنامه‌های ابلاغی به صورت حداکثر ۶۰ درصد قیمت عمده فروشی بازار با توجه به ماهیت عقد سلف الزامی است. تسهیلات سلف به مشتریانی اعطا می‌شود که دارای حداقل دو سال مراوده اعتباری و بدون سابقه بدحسابی (به استثنای حساب ذخیره ارزی) در ایفای به موقع تعهدات باشند. تبصره- تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی تابع ضوابط مربوطه و بخشنامه‌های صادره است.